

 Δημόσια έργα: ο «γόρδιος δεσμός» της υλοποίησής τους				
Πηγή:	ΠΕΘΕΜΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ	Σελ.:	1,3	Ημερομηνία έκδοσης: 16-05-2025
Αρθρογράφος:		Επιφάνεια :	1174.55 cm ²	Κυκλοφορία: 0
Θέματα:	ΣΑΤΕ			

Δημόσια έργα: ο «γόρδιος δεσμός» της υλοποίησής τους

ΟΙ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση των δημόσιων έργων δεν είναι ούτε σπάνιες ούτε απλή υπόθεση. Αντίθετα, αποτελούν ένα σύνθετο φαινόμενο που απασχολεί τους δήμους, τους εργολάβους, τη δημόσια διοίκηση αλλά και την κοινωνία, καθώς στους δημόσιους χώρους συχνά

επικρατούν άναρχα και σε κάποιες περιπτώσεις επικίνδυνα εργοτάξια και η ποιότητα ζωής των περιοίκων και των περαστικών βάλλεται πολλαπλά: από κυκλοφοριακά προβλήματα, ζητήματα ασφάλειας, σκόνες μέχρι και θέματα αισθητικής από τα μισοτελειωμένα έργα. ΣΕΛ. 3

Δημόσια έργα: ο «γόρδιος δεσμός» της υλοποίησής τους

ΟΙ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

■ Της ΡΑΦΑΕΛΑΣ ΚΟΥΤΑΝΤΟΥ

Οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση των δημοσίων έργων δεν είναι ούτε σπάνιες ούτε απλή υπόθεση. Αντίθετα, αποτελούν ένα σύνθετο φαινόμενο που απασχολεί τους δημούς, τους εργολάβους, τη δημόσια διοίκηση αλλά και την κοινωνία, καθώς στους δημόσιους χώρους συχνά επικρατούν άναρχα και σε κάποιες περιπτώσεις επικίνδυνα εργοτάξια και η ποιότητα ζωής των πολιτών και των περαστικών βάλλεται πολλαπλά: από κυκλοφοριακά προβλήματα, ζητήματα ασφάλειας, σκόνες μέχρι θέματα αισθητικής από τα μισοτελειωμένα έργα ή τα εγκαταλελειμμένα εργοτάξια.

Σίγουρα η δυσλειτουργία ενός δημόσιου έργου δεν οφείλεται σε έναν και μόνο παράγοντα. Αντιθέτως, είναι ένα πολυπαραγοντικό ζήτημα που αφορά σε γραφειοκρατικές, χρηματοδοτικές, τεχνικές αλλά και οργανωτικές αδυναμίες.

Όπως επισημαίνει στα «Ρ.Ν.» ο Άγγελος Μαλάς, αντιδήμαρχος Τεχνικών Θεμάτων, Προγραμματισμού και δημοτικής περιουσίας δήμου Ρεθύμνης, ο Δήμος πολλές φορές έρχεται αντιμέτωπος με τις δυσκολίες **αδυναμίας διεκπεραίωσης των εργασιών από πλευράς εργολάβων**, αλλά και με **αντικειμενικές δυσκολίες** που προκύπτουν από εξωτερικούς παράγοντες όπως οι καιρικές συνθήκες ή οι παρεμβάσεις άλλων οργανισμών όπως για παράδειγμα της ΔΕΔΔΗΕ ή και εταιριών σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας.

Σημαντικό εργαλείο ελέγχου σε αυτές τις περιπτώσεις για τον δήμο παραμένει η **εγγυητική καλής εκτέλεσης και η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων**, όμως το πρόβλημα σε

πολλές περιπτώσεις, όπως εξήγη, υπερβαίνει τον στενό έλεγχο του δήμου. Από την πλευρά του, ο **Κ. Ζαχαρίας Αθουσάκης** πρόεδρος του Πανελλήνιου Συνδέσμου Τεχνικών Εταιρειών

Δημοσίων Έργων «ΣΑΤΕ» στέκεται ιδίως σε ένα ζήτημα που παρατηρείται έντονα τα δύο τελευταία χρόνια, όπως τονίζει στα «Ρ.Ν.», και αφορά στο οικονομικό σκέλος και στις **καθυστερήσεις των πληρωμών από πλευράς Δημοσίου, λόγω χαμηλής και καθυστερημένης ροής των ευρωπαϊκών κονδυλίων αλλά επίσης και εξαιτίας υπερδημοπρατήσεων από το προηγούμενο ΕΣΠΑ**.

Η αδυναμία ομαλής χρηματοδότησης δίνει όπως επισημαίνει δικαίωμα διακοπής των έργων από πλευράς αναδόχου, προκαλώντας ένα αντόμενο «συνεπείων» από διεκδίκηση σταλίων και αποζημιώσεων από πλευράς αναδόχου έως και απένταξη του έργου.

Το πρόβλημα, λοιπόν, των καθυστερήσεων των δημοσίων έργων είναι πολύπλευρο και όπως τονίζει ο κ. Μαλάς στα «Ρ.Ν.», «είναι μια ολόκληρη επιστήμη η οργάνωση των εργασιών». Το κρίσιμο ερώτημα που τίθεται πλέον είναι **πώς μπορεί να διασφαλιστεί η έγκαιρη και ποιοτική ολοκλήρωση των έργων**, όταν το ίδιο το σύστημα, χρηματοδοτικό, οργανωτικό και θεσμικό, παρουσιάζει δομικές αδυναμίες. Η απάντηση δεν μπορεί να είναι απλή. Σίγουρα, όμως, απαιτεί καλύτερη συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων αλλά και εκτίμηση των δεδομένων.

Ο συντονισμός πολλαπλών εργοταξίων το συχνότερο πρόβλημα με τους εργολάβους στο Ρέθυμνο

Σύνθετες φαινόμενα στο Ρέθυμνο είναι ο ίδιος ανάδοχος να υλοποιεί την ίδια περίοδο έργα περισσότερα του ενός.

Με αυτό το δεδομένο, λοιπόν, όπως δήλωσε στα «Ρ.Ν.» ο Άγγελος Μαλάς, ανάμεσα στα ζητήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος με τους ανάδοχους που αναλαμβάνουν τα έργα, το συχνότερο είναι αυτό του **συντονισμού των πολλαπλών εργοταξίων όπου ο εργολάβος έχει αναλάβει πολλά έργα ταυτόχρονα** οπότε και **τίθεται το ζήτημα αν μπορεί να τα διεκπεραιώσει με συνέπεια**.

Όταν αυτό δεν συμβαίνει η ροή

των εργασιών για το έργο του Δήμου καθυστερεί σημαντικά: «Το πιο συχνό ζήτημα που αντιμετωπίζουμε με τους εργολάβους είναι το κομμάτι του συντονισμού: ότι έχει πολλά εργοτάξια και δεν μπορεί να προγραμματίσουμε ακριβώς τα έργα όπως τα θέλουμε εμείς με τον ρυθμό. Πολλές φορές εκτελούνται πολλά έργα παράλληλα από έναν εργολάβο ή μπορεί να έχει να κάνει και με προμήθειες που δεν του επιτρέπουν να δουλέψει. Είναι ένας γρίφος αυτός γιατί ένα έργο μπορεί να θέλει 15 διαφορετικές εργασίες και υλικά τα οποία θα πρέπει να έρθουν επίπου στο εργοτάξιο και αυτά πρέπει να έρθουν στον σωστό

ρυθμό, αυτό δεν είναι τόσο εύκολο να το πετύχεις», εξηγεί ο αντιδήμαρχος.

Από την άλλη, ο ίδιος θέτει με τον αντικειμενικό παράγοντα, κατά τον οποίο οι καιρικές συνθήκες ή άλλες καταστάσεις μη ελέγχιμες «φρενάρουν» ένα έργο, όπως και άλλα ζητήματα όπως αυτό των πολύπλοκων γραφειοκρατικών διαδικασιών των δημοπρατήσεων, των ελέγχων νομιμότητας κ.α.

«Μπορεί ένα έργο να καθυστερεί και να μην έχει να κάνει με τον εργολάβο. Υπάρχουν θέματα γραφειοκρατικά, καιρικοί παράγοντες όπως βροχές, πλημμύρες. Επίσης, όταν ξεκινάει ένα έργο πολλές φορές δεν μπορούμε

να προγραμματίσουμε να ξεκινήσει στον σωστό χρόνο γιατί έχει να κάνει με τις δημοπρασίες, τις αναθέσεις με τις εγγυητικές, το πότε θα υπογράψει ο ανάδοχος και το πότε θα τελειώσουν κάποιες άλλες παρεμβάσεις που πρέπει να προηγηθούν του έργου».

Ο Δήμος έχοντας την απεικόνιση των έργων, σε περιπτώσεις που ο εργολάβος είναι υπαίτιος των καθυστερήσεων, όπως τονίζει ο κ. Μαλάς ασκεί πιέσεις, βάζει ρήτρες, ενώ ακόμα έχει υπάρξει περίπτωση που κήρυξε κάποιον εργολάβο έκπτωτο: «Και πονέει βάζουμε και έγγραφα στέλνουμε. Και έχουμε βγάλει μέχρι και έκπτωτο εργολάβο σε έργο του

δήμου Ρεθύμνης. Ο δήμος προσπάθησε στον σωστό χρόνο γιατί έχει να κάνει με τον σωστό τρόπο να ολοκληρωθούν τα έργα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Δεν είναι πάντοτε επιβεβλητό. Υπάρχει μια εγγυητική καλής εκτέλεσης η οποία δεν είναι μόνο αυτή».

Μπορεί να γίνουν περικοπές σε συγκεκριμένα πράγματα ή μπορεί να μην πιστοποιηθούν οι εργασίες ακριβώς όπως τις έχουν στείλει οι εργολάβοι, υπάρχει ένα φάσμα πραγμάτων το οποίο ελέγχεται και μπαίνει στη σωστή λογική. Όχι σαν ποινή, υπάρχει και η ποινή της εγγυητικής για κακή εκτέλεση αλλά δεν το βάζω μόνο σε αυτή τη φάση».

Η υπερδημοπράτηση έργων ΕΣΠΑ έφερε αδυναμία στις πληρωμές των αναδόχων

Μιλώντας στα «Ρ.Ν.» ο κ. Ζαχαρίας Αθουσάκης, πρόεδρος του Πανελληνίου Συνδέσμου Τεχνικών Εταιρειών Δημοσίων Έργων «ΣΑΤΕ», αναφορικά με τις αιτίες που «φρενάρουν» τα δημόσια έργα, επισημάνει ένα φαινόμενο το οποίο εκδηλώνεται ιδιαίτερα τα τελευταία δύο χρόνια, το 2024 και το 2025 και αφορά στο ΕΣΠΑ.

Όπως εξήγησε στο προηγούμενο ΕΣΠΑ που έληξε, η **δημόσια κεντρική διοίκηση «έτρεξε» περισσότερα έργα απ' όσα μπορούσε να καλύψει οικονομικά - δηλαδή υπερδημοπράτησε. Αυτά τα έργα δεν προλαβαν να ολοκληρωθούν και έτσι μεταφέρθηκαν ως έργα γέφυρα στο νέο ΕΣΠΑ - που ξεκίνησε από 1 Ιανουαρίου 2024. Αυτό όπως είπε σημαίνει ότι σχεδόν ο μισός προϋπολογισμός του νέου ΕΣΠΑ είναι ήδη «κλεισμένος» από παλιά έργα.**

Την ίδια ώρα, το νέο ΕΣΠΑ ξεκίνησε να «τρέχει» και νέα έργα, οπότε για πολλά από αυτά ζητούν

να πληρωθούν οι ανάδοχοι ωστόσο οι ευρωπαϊκές πληρωμές του συνόλου του ΕΣΠΑ -καταβάλλονται με αργό ρυθμό, μοιρασμένες στα πέντε χρόνια (όσο διαρκεί η προγραμματική περίοδος).

Έτσι, τα λεφτά που υπάρχουν σήμερα δεν φτάνουν για να πληρωθούν όλοι στην ώρα τους, με αποτέλεσμα να δημιουργείται «ουρά» πληρωμών, οι εργολήπτες να μένουν απλήρωτοι και σε πολλά έργα να γίνεται ακόμα και διακοπή εργασιών, μιας και είναι δικαίωμα του αναδόχου, όπως εξηγεί ο κ. Αθουσάκης: «**Οι εργολήπτες αντιμετωπίζουν το γενικό πρόβλημα ότι δεν πληρώνονται εγκαίρως, κάτι το οποίο δεν συνέβαινε πριν.** Η αιτία είναι ότι περιμένει λεφτά η δημόσια κεντρική διοίκηση των δόσεων του ΕΣΠΑ, των δόσεων του Ταμείου Ανάκαμψης και των υπόλοιπων Ενωσιακών προγραμμάτων. Διότι οι ανάγκες για πληρωμές είναι πολύ μεγαλύτερες από τη ροή των έργων που προβλέπεται από τα ενωσιακά προγράμματα. Όσον αφορά συγκεκριμέ-

να το ΕΣΠΑ στο προηγούμενο υπήρξε **οι υπερδημοπράτηση έργων γύρω στο 43%**. Βρέθηκε λοιπόν το νέο ΕΣΠΑ που ξεκίνησε από την 1-1-2024 ήδη δημοπρατημένος ένας κύκλος εργασιών που αντιπροσωπεύει το 43% του νέου ΕΣΠΑ. Οι κατανομές όμως πιστώσεων του ΕΣΠΑ που έρχονται από την Ευρώπη είναι μέσα σε πέντε χρόνια, είναι δηλαδή στη διάρκεια των πέντε ετών μια κατανομή, κατά κάποιο τρόπο σύμμετρη. Όταν λοιπόν από το παλιό ΕΣΠΑ το 43% των έργων έχουν περάσει ως έργα γέφυρα στο νέο και παράλληλα δημοπρατούνται καινούρια που εντάχθηκαν στη νέα προγραμματική περίοδο, αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει **μεγάλη ροή έργων που εκτελούνται και για τα οποία ζητούν να πληρωθούν οι εργολάβοι**. Δεν καταβάλλονται όμως ισοδύναμες πιστώσεις από την Ευρώπη. Διότι πώς να έρθουν όλες οι πιστώσεις μέσα στα δύο πρώτα χρόνια; Πρέπει να ισομεριστούν στα πέντε χρόνια. Άρα πρόβλημα είναι η υπερδημοπράτηση έργων στο

παλιό ΕΣΠΑ τα οποία γίναν έργα γέφυρα. Άρα υπάρχει μεγάλη ζήτηση χρημάτων από τα έργα αυτά που είναι υπερδημοπρατημένα που δεν μπορεί να ανταποκριθεί η δημόσια κεντρική διοίκηση και περιμένει δόσεις. Αυτό παρατηρήθηκε στο περσινό έτος και στο φετινό πιο πολύ. Παρατηρείτο και στα προηγούμενα αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό. Με λίγα λόγια, η **δημόσια διοίκηση δεν δίνει τις απαιτούμενες πιστώσεις στους κωδικούς των έργων που εκτελούνται είτε από την Περιφέρεια είτε από τους δήμους**».

Σε αυτές τις περιπτώσεις όπως εξήγησε ο κ. Αθουσάκης ο ανάδοχος που δεν έχει πληρωθεί εντός διμήνου από τη στιγμή που αιτήθηκε ο φορέας υλοποίησης στη διαχειριστική αρχή την πληρωμή των εργασιών που έχουν υλοποιηθεί, έχει το δικαίωμα να διακόψει την υλοποίηση.

Παράλληλα, ο κ. Αθουσάκης επισημαίνει ότι συχνά τα έργα καθυστερούν και λόγω αρχαιολογίας διότι μπορεί να εντοπιστούν αρχαιολογι-

κά ευρήματα στον τόπο υλοποίησης, ή να υπάρχουν ζητήματα που έχουν να κάνουν με τις απαλλοτριώσεις. Μια άλλη αιτία, όπως επισημάνει είναι εμπλοκές που σχετίζονται με τη μελέτη όπου κατά την εφαρμογή της υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν «κενά», αδυναμίες και αστοχίες οπότε απαιτούνται να γίνουν τροποποιήσεις. Άλλη αιτία καθυστερήσεων σύμφωνα με τον ίδιο είναι η συνάντηση με το «ΟΚΩ»: «Σημαίνει δίκτυα οργανισμών κοινής ωφελείας δηλαδή της ΔΕΗ κ.λπ. Υπάρχουν δίκτυα που πρέπει να μεσολαβήσει ο φορέας που έχει τα ΟΚΩ για να τα εκτρέψει. Γιατί δεν μπορεί να τα καταστρέψει ο ανάδοχος. Πρέπει να γίνει εκτροπή».

Τέλος, ο κ. Αθουσάκης κάνει λόγο και για τις περιπτώσεις όπου υπαίτιος είναι και ο ανάδοχος τους έργου όπου αυτό οφείλεται είτε σε αδυναμία ανταπόκρισης ταυτοχρόνως σε πολλά έργα «Η έχει δώσει μεγάλη έκπτωση και δεν «βγαίνει» και κωλυσιεργεί. Ή του έχει φύγει το προσωπικό».